

LIPNICA

Moravske Toplice Občasni informativni list občine

**Vesele
in
zadovoljne
božične praznike
ter
obilo sreče,
zdravja
in uspehov
v novem letu
Vam voščim**

Feri CIPOT

župan

UVODNIK

Tudi to je za nami. Leto, ki se ga – kot kažejo ankete – najbolj spominjamo po Dianini smrti, predsedniških volitvah... V občini smo odprli mejni prehod... Sicer pa skuša dogajanje v občini povzeti – nihče drug kot župan. Njegov zapis lahko preberete na osrednjih straneh časopisa, ki sicer tokrat objavlja razvojno strategijo za področje kmetijstva, obširno poroča o kmetijskem forumu o socialnih vprašanjih in o delu sveta v jesensko-zimskem obdobju.

V tej številki začnemo serijo zapisov o krajevnih skupnostih v občini. V naslednjem letu bi radi predstavili razmere in načrte še v preostalih trinajstih. In še dve stvari bi radi počeli v Lipnici: vmili Malo Lipnico s poročili iz vrtcev in šol, ki ne govorijo ravno o vsakdanjem delu, pričakujemo torej vesti o zanimivih prireditvah, izletih, tekmovanjih, dosežkih...

V prihodnje bi radi del časopisa namenili pripadnikom madžarske narodnosti in v njihovem jeziku objavili ne le poročila s sej organov narodnostne skupnosti, ampak tudi zapise o življenjskem utripu ob meji.

In veliko dobrega in prijetnega v novem letu vam vsem (pri)voščim.

Ludvik SOČIČ, urednik

Foto: Franc Mesarič

MADŽARSKA NARODNA SAMOUPRAVNA SKUPNOST

Občine Moravske Toplice želi vsem občanom občine vesele božične praznike in srečno novo leto 1998.

A MORAVSKE TOPLICEI KÖZSÉG MAGYAR NEMZETI ÖNIGAZGATÁSI KÖZÖSSÉGE

minden itt élő polgárnak kíván boldok Karácsonyi ünnepeket és eredményekben gazdag 1998-as Új évet.

**Vsem svojim članom, kakor tudi upokojemcem-nečlanom, z željo
da se čimprej včlanijo, ter vsem drugim občanom vesele božične
praznike ter srečno in zdravo novo leto želi**

Društvo upokojemcev Moravske Toplice
Štefan MAKOTER, predsednik

STRATEGIJA POSPEŠEVANJA KMETIJSTVA V OBČINI

I. OSNOVNI CILJI

Program ukrepov za pospeševanje kmetijske proizvodnje in kmetijstva kot zelo pomembne gospodarske panoge v Občini Moravske Toplice je usmerjen v uresničitev dveh osnovnih ciljev:

1. Omogočiti kmetom doseganje paritetnega dohodka z okolju prijaznim kmetovanjem.
2. S pomočjo stimulacij in subvencij zagotoviti prestrukturiranje kmetijstva z namenom, da se proizvodnja prilagodi:
 - tržnim možnostim, s čimer bo zagotovljena prodaja proizvodov s kmetij;
 - stvarnim možnostim območja kmetovanja glede na tla, lego in druge naravne danosti.

II. DRŽAVNA POLITIKA KOT PRVI POGOJ ZA URESNIČITEV CILJEV

Tako zastavljeni razvoj kmetijstva v občini mora biti podprt z vsemi oblikami pomoči tega sektorja gospodarstva na državni ravni, pri čemer naš program upošteva državne subvencije in stimulacije ter regrese kot izenačitveni faktor gospodarjenja na naših kmetijah s kmetijsko proizvodnjo v drugih državah Evropske skupnosti. Pri tem pa mora biti višina tovrstne državne pomoči časovno prilagojena dinamični harmonizaciji našega kmetijstva evropskemu v smislu velikosti kmetije, starostne strukture kmetov, izobrazbenega nivoja kmetov, organiziranosti itd.

Za doseganje ciljev našega programa razvoja kmetijstva v tem prehodnem obdobju je bistvenega pomena državna politika na področju davkov in sociale. Še posebej je to pomembno na kmetijskem področju, ker je program občine usmerjen predvsem h kmetijam, ki bodo imele osnovo kmetovanja na novih temeljih. Zato je nujno, da država zaščiti predvsem z ustrezno socialno politiko kmečko prebivalstvo, ki takšnih razvojnih možnosti ne more uresničevati. Hkrati je ta del kmetijske populacije potrebno vzpodbujati, da prenese kmetije na aktivnejši del kmetijske populacije (dolgoročni zakupi, prodaja pod ugodnimi pogoji ...).

Celoten koncept strategije razvoja kmetijstva v občini mora najti mesto pri oblikovanju makroekonomskih pogojev gospodarjenja v Sloveniji, ki mora postavljati v ospredje možnost ustvarjanja novih delovnih mest in s tem dvig splošne ravni prebivalstva. Pri ustvarjanju te zamisli pa se morajo aktivno vključevati tudi kapitalske družbe in podjetja, predvsem s terciarnega sektorja gospodarstva, ki v zadnjem času vse preveč postavljajo v ospredje kapital in dobiček.

III. PROGRAM AKTIVNOSTI ZA URESNIČITEV CILJEV

Ob tako zastavljenem angažiranju države bi bilo omenjeni program v občini možno uresničiti postopoma z naslednjim aktivnim pristopom:

1. Vzpodbujati kmetijsko proizvodnjo predvsem na kmetijah, ki imajo dovolj proizvodnih kapacitet ali si jih v tej fazi prestrukturiranja slovenskega kmetijstva pridobivajo s pomočjo države ob predpostavki, da imajo zagotovljeno nasledstvo na kmetiji ali je objektivno pričakovati aktivno kmetovanje sedanjih gospodarjev vsaj še deset let (upoštevajoč pri tem ZPIZ).

2. Izdelati program pospeševanja kmetijstva za vsako tako opredeljeno kmetijo v občini ob upoštevanju:
 - Urejanja zemljišč, ki zajema melioracije, komasacije – zložbe (menjave zemljišč), namakanje, agromelioracije, urejanje pašnikov, urejanje infrastrukture (sadne, vinske ceste ...);
 - Prestrukturiranje kmetij v smislu preusmeritve in modernizacije proizvodnje ali prehod na biološko kmetovanje;
 - Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, kot so: dodelava, predelava, skladiščenje in shranjevanje, polnilnice kmetijskih proizvodov, dodelava in predelava lesa, oblikovanje skupne tržnice, turistične kmetije, vinotoči itd;
3. Strokovno izobraževati vsakega tako usmerjenega kmeta z namenom, da svojo dejavnost čimbolje organizira in uvaja sodobne strokovne metode dela;
4. Ustanovitev zadruga oziroma združbe kmetov za prodajo pridelkov;
5. Ustanovitev namakalne zadruga.

IV. DOLOČITEV POGOJEV IN PRIORITETNIH PANOG KMETOVANJA

Območje Občine Moravske Toplice je možno v grobem razdeliti na tri specifična območja:

1. Ravninsko območje, ki zajema katastrske občine Noršinci, Mlajtinci, Ivanci in Lukačevci v celoti ter pretežni del katastrskih občin Martjanci, Moravske Toplice, Tešanovci, Bogojina, Filovci in Sebeborci.
2. Omejeno goričko hribovito, demografsko, narodnostno mešano in obmejno območje, v katerega spadajo kata-

INTERVENCIJE V KMETIJSTVU V OBČINI MORAVSKE TOPLICE ZA LETO 1997

Po predlagani razdelitvi se za intervencije v kmetijstvu za leto 1997 nameni 25.300.842,00 SIT. Do višine 50 % zneska za kmetijstvo se sredstva zagotovijo v občinskem proračunu za leto 1997. Ostalih 50 % se zagotavlja na podlagi prijave na razpis Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za sofinanciranje programov pospeševanja kmetijstva v občinah.

strska občina Motvarjevci v celoti in katastrske občine Središče, Pordašinci, Prosenjakovci in Čikečka vas delno.

3. Izrazito goričko hribovito območje, kamor spadajo v celoti katastrske občine Vučja Gomila, Suhi Vrh, Ivanovci, Kančevci, Ratkovci, Lončarovci, Berkovci, Selo, Fokovci, Ivanjševci, Andrejci, Krnci in Bukovnica ter delno katastrske občine Martjanci, Moravske Toplice, Tešanovci, Bogojina, Filovci in Sebeborci.

Glede na možnosti za kmetijsko proizvodnjo je možno ravninska območja uvrščati v kategorijo nižinskih območij z omejeno možnostjo pridelave zaradi količinskega in kvalitetskega izpada poljedelskih proizvodov ob manjši suši oziroma vlagi, ki odstopa od povprečnih letnih vrednosti. Prav tako je na tem območju glede na naravne danosti razvoja turizma, pogojenega s termo-mineralnimi vrelci, omejena mož-

nost reje živine na velikih ali večjih farmah zaradi onesnaževanja okolja.

Glede na možnosti za kmetovanje je omejeno goričko hribovito območje možno uvrstiti v druga območja z omejenimi možnostmi za kmetijstvo; dodatni faktor, ki negativno vpliva na razvojni koncept, je obmejenost in oddaljenost teh krajev od glavnih centrov.

Glede na možnosti kmetovanja je izrazito goričko hribovito območje možno uvrstiti v gričevnato hribovska območja z vsemi vsebinami, ki opredeljujejo takšna območja tudi drugod po Sloveniji.

Temu ustreza je strateška opredelitev za razvoj kmetijstva na teh območjih:

1. Na ravninskem območju občine bi se naj razvijala predvsem proizvodnja poljščin (pšenica, koruza, sladkorna pesa, krompir), v živinoreji predvsem manjše farme, proizvodnja zelenjave, predelava zelenjave, polnilnice, domača obrt in druge dopolnilne dejavnosti.
2. Na omejenem goriškem hribovitem območju bi se naj razvila predvsem proizvodnja rži, na določenih območjih tudi pšenice in sladkorne pese, koruze in manjše farme goved, sušilnice, domača obrt in druge dopolnilne dejavnosti.
3. Na izrazito goriškem hribovitem območju bi se naj razvijalo predvsem sadjarstvo, vinogradništvo, delno ozimna žita, kot sta rž in pšenica, koruza, ajda, proso in predvsem goveje farme z mlečno proizvodnjo – pašništvo in črede ovac ter druge drobnice, predelava lesa in proizvodnja proizvodov iz sadja, grozdja in vina, vinotoči, turistične kmetije – sadne in vinske ceste ter druge dopolnilne dejavnosti.

V. ODVISNOST URESNIČITVE CILJEV OD REGIJSKIH GOSPODARSKIH DEJAVNIKOV

Celotni projekt – program razvoja kmetijstva v občini je v veliki meri odvisen tudi od stanja v sekundarnem sektorju v regiji, zato je nujno:

1. Dokončna sanacija Mesne industrije.
2. Predsanacija ali ureditev razmer v Agromerurju.
3. Takojšnja dokončna razrešitev stanja v Panonki.
4. Dograditev hladilniških kapacitet in sanacija Sadjarstva.
5. Uveljavitev blagovne znamke – začenši z vinogradništvom

– ob preučitvi možnosti izgradnje skupne goriške kleti.

Razvoj kmetijstva v občini in regiji pa je močno odvisen tudi od neposrednega vključevanja le-tega v terciarne panoge gospodarstva, predvsem na področju trgovine, gostinstva in turizma z naslednjimi cilji:

1. Vzpodbijanje porabe doma pridelane hrane.
2. Promocija našega kmetijstva skozi porabo v turizmu.
3. Stimuliranje kmetijstva za pridelavo visokokvalitetne hrane.
4. Usmeritev razvoja kmetijske proizvodnje v tržno zanimive programe.

VI. IZVAJALCI IN NOSILCI PROGRAMA

Izvajalci in nosilci strategije razvoja kmetijstva v občini v skladu s tem programom so:

1. Kmetje
2. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
– kmetijska svetovalna služba (republiška sredstva)
– program občinskih subvencij
3. Občina
– strokovni službi v okviru občinske uprave in Razvojnega podjetniškega centra
– del sredstev iz drugih prihodkov proračuna občine
4. Gospodarski dejavniki v
– sekundarni sferi gospodarstva (Mesna industrija, Agromerur, Pomurske mlekarnice, Mlinopek, Sadjarstvo)
– terciarni sektor gospodarstva (turizem, gostinstvo, trgovina)
5. Porabniki
– osebna poraba – vsi prebivalci
– druga, splošna in skupna poraba

VII. DOLGOROČNA NARAVNANOST PROGRAMA

Program je zastavljen globalno in ne opredeljuje časovnega intervala za uresničitev. Sestavni del programa ukrepov za razvoj kmetijstva v občini bodo letni programi intervencij v kmetijstvu v Občini Moravske Toplice, ki bodo upoštevali dosežene spremembe v tem sektorju gospodarstva in se v določeni meri prilagajali spremenjeni politiki na področju kmetijstva v republiki.

Feri CIPOT, župan

III. KMETIJSKI FORUM V MORAVSKIH TOPLICAH

Ni bilo naključno, da smo organizatorji civilne iniciative, ki se izraža v obliki organiziranih forumov, tretji kmetijski forum namenili problematiki socialnega varstva kmetov. Pripravlja se reforma pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji in nacionalni program socialnega varstva v Sloveniji do leta 2005.

V Pomurju je še vedno neposredno ali posredno vezano na stanje v kmetijstvu veliko število ljudi, zato nam ne sme in ne more biti vseeno, kako bodo socialne pravice kmetov obravnavali navedeni dokumenti.

Vsekakor pa je sedanje stanje na področju kmetijstva s stališča socialne varnosti kmeta takšno, da je potrebno izvesti nekatere takojšnje kratkoročne ukrepe, če želimo, da ne pride do popolnega kraha v tej dejavnosti, s tem pa tudi do velikih problemov v celotni naši regiji, ki je že sedaj zaradi nerešenih problemov v Mesni industriji, Agromerurju, Panonki in ostalih za kmetijstvo pomembnih subjektih v tem prostoru v najslabšem položaju v Sloveniji. Ob vstopu Slovenije v CEFTO pa se kažejo tudi prvi negativni rezultati za našega kmeta, saj se je nepripravljen našel v

primežu konkurence vzhodnoevropskih držav brez ustrezne zaščite države. Nujnosti prestrukturiranja slovenskega kmetijstva se zaveda tudi kmet, vendar sam, brez podpore države, tega ne bo zmogel, predvsem pa ni kriv za 50-letno napačno politiko na področju kmetijstva. Pri kmetu je danes tako poleg materialne stiske tudi neke vrste psihološka stiska, saj gre za preživetje ob vstopu v evropske tokove. Kmetijstvo pa si zasluži drugačen odnos države do svojih problemov tudi zato, ker si kmet še danes sam zagotavlja svoje delovno mesto.

In kateri so bistveni problemi, s katerimi se ubada danes kmet v tej regiji in neposredno vplivajo na njegovo socialno varnost?

V bistvu gre za možnost plačevanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in zdravstveno zavarovanje. Predvsem se srečujejo s tem na kmetijah, ki so premale in imajo neprilagojeno proizvodnjo in s tem seveda dohodek, ki ne omogoča pokrivanja vseh teh obveznosti in normalnega preživetja na kmetiji kaj šele prestrukturiranje v smislu vlaganja sredstev v raz-

voj. Pri tem pa je veliko kmetov obremenjenih tudi z obveznostmi neplačanih prispevkov iz prejšnjega obdobja, kar je poleg nezmožnosti plačevanja teh obveznosti v preteklosti tudi krivda takratnih izterjevalcev obveznosti. Vse to pa sili kmečko populacijo, da se odjavi iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter iz zdravstvenega zavarovanja. S tem pa seveda ogroža v prvi vrsti svoj obstoj in ostaja brez sleherne socialne varnosti.

Vse to je bilo vsebina razprav na tretjem kmetijskem forumu, ki se ga je udeležilo veliko število ljudi, kmetov in strokovnjakov vseh zavodov s področja sociale - ZPIZ, ZZZS, Zavod za zaposlovanje in Center za socialno delo - ter predstavnikov zavarovalniških družb, ki ponujajo vzporedne oblike zavarovanja kmetijske populacije. Aktivno pa sta sodelovala v razpravi tudi državni sekretar v Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Matjaž Kočar in podsekretar v Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Jože Tivadar. V razpravi so se oblikovala naslednja stališča, pobude in zahteve do kreatorjev kmetijske in socialne politike v Sloveniji:

- Ministrstvu za finance se predlaga: razmejitev in s tem prolongacija obveznosti za nepravočasno plačane obveznosti kmetov za nazaj do pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja za dobo treh let, s tem, da se za zamudo plačila ne obračunavajo zamudne obresti.

- Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve se predlaga, da se osnova za obvezno pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, ki je določena na vrednost KD 104.000,00 SIT (kar predstavlja ocena KD za cca 3 ha zemljišča) poveča na 156.000,00 SIT oziroma s faktorjem 1,5 (kar predstavlja ocena KD za cca 4,5 ha zemljišča) in se s tem omogoči, da se kmetje sami odločajo za obliko zavarovanja, ki jo zmorejo plačati. Dobro pa bi bilo, če bi Zavod za zaposlovanje ugotovil stanje brezposelnosti v kmetijstvu, ki je bistveno večje, kot ga kažejo statistični podatki, saj gre za prikrito brezposelnost - status v tem smislu brezposelnih ljudi pa je v bistvu popolnoma nezaščiten.

- Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj se predlaga, naj pri oblikovanju cen kmetijskih proizvodov upošteva stanje kmetijstva, ki je v fazi prestrukturiranja, zato naj postavlja cene kmetijskih proizvodov, ki jih določa vlada, na nivo cene, ki bo pokrila stroške pridelave. Istočasno se predlaga, da se za obdobje prestrukturiranja in prilagajanja slovenskega kmetijstva razmeram v Evropi, kmetom pomaga z znižanjem ali popolno odpravo prometnega davka na porabljeno nafto v kmetijstvu.

- Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se predlaga, da upošteva lokalni faktor pri prestrukturiranju slovenskega kmetijstva s tem, da omogoči oziroma zagotovi več sredstev za projekt prestrukturiranja kmetij občinam v skladu z njihovimi strateškimi programi pospeševanja in prestrukturiranja kmetijstva, saj so ti prilagojeni naravnim danostim posameznega okolja. Pri tem so razpravljalci ugotavljali, da ukrepi subvencioniranja in regresiranja kmetijske proizvodnje preko ministrstva neenakopravno obravnavajo posamezna področja (hribovska kmetija, ravninska kmetija, obmejna kmetija, kmetija v odvisnosti od oddaljenosti od potrošnega centra, demografsko ogroženo območje, specifika tal in podnebja itd.), s tem pa ostaja velik del pomurskih kmetov brez možnosti za koriščenje sredstev iz tega naslova. Ministrstvu se predlaga tudi, da svojo pospeševalno službo bolj veže na programe v občinah, ki se velikokrat neposredno ukvarjajo s posamezno kmetijo prek različnih razvojnih projektov, projektov CR-POV ali prijav na mednarodna sredstva (PHARE, CREDO).

Dana je bila pobuda za nujno spremembo Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki bi omogočil prodajo oziroma razdelitev zaščitene kmetije v primerih, ko kmetija nima nasledstva in so lastniki - gospodarji na kmetiji v stanju, ko ne zmorejo več tržno konkurenčno gospodariti na svoji kmetiji (problem starostne strukture kmetov).

Sklad kmetijskih zemljišč bi v okviru svojega programa moral predvideti intenziven odkup zemlje od kmetov, ki bi želeli takšno zemljo prodati, ne glede na obliko kmetije (zaščiten kmetija) in jo pod ugodnimi pogoji dati v dolgoročni zakup ali

Člani občinskega sveta so opravili **36. sejo** 21. oktobra 1997 (seja je trajala od 18.00 do 21.45). Na njej so:

- Za **elektorja za volitve člana v državni svet** iz Občine Moravske Toplice izvolili Jožefa Matisa in Jožefa Grabarja (slednji je bil izbran z žrebom, potem ko je na volitvah na občinskem svetu dobil enako število glasov kot Alojz Glavač).
- Za **kandidata za člana državnega sveta** določili Božidarja Kuhariča iz Murske Sobote (prejel je 10 glasov svetnikov, Jože Vugrinec 7).
- Sprejeli **Odlok o odvajanju in čiščenju komunalnih odpadnih in padavinskih voda**.
- Dali **pozitivno mnenje za imenovanje Jožefe Herman za ravnateljico DOŠ Prosenjakovci** (na razpis se je prijavil tudi dosednji ravnatelj Jenő Kósa).
- Sprejeli **mnenje**, da je predlog za postopek o spremembi imena Občine Moravske Toplice v občino Martjanci - Moravci in prenos sedeža občine iz Moravskih Toplic v Martjance neutemeljen in nesprejemljiv.
- Pristopili k **ustanovitvi Razvojnega centra »Sinergija« d.o.o.** in s tem prenesli del izvajanja nalog s področja razvoja podjetništva, delovanja razvojnega sklada, razvoja delovnih mest, razvoja podeželja in drugih razvojnih področij na novoustanovljeni center.
- Dali več **pobud, mnenj in vprašanj**, med drugim: Člani sveta so podprli predlog Madžarske narodnostne samoupravne skupnosti za podaljšanje obratovanja mejnega prehoda Prosenjakovci - Magyarszombatfa do 20.00. Določili so, da se iz občinskega proračuna nameni za pogostitev starejših občanov 1.100 sit po upravičencu.

Soočili so se z vprašanji:

Kdaj bo urejeno avtobusno postajališče in semaforizirano križišče pri vaškem domu v Bogojini?

Kako bo z nadaljnjo izgradnjo infrastrukture v naselju Moravske Toplice?

Opozorili:

Da je potrebno čimprej sanirati cesto Sebeborci - Fokovci.

Da je potrebno cesto Prosenjakovci - Središče vnesti v občinski program.

Da avtobus pri OŠ Fokovci ustavlja na neprimernem mestu.

Da bi bilo potrebno še pred zimo posekati vejeve ob nekaterih cestah in drugo.

najem čistim kmetom oziroma kmetijam, ki se preusmerjajo.

Preučiti bi bilo potrebno možnost odkupa zemlje od kmetov na način, da se ostarelim kmetom zagotovi starostna renta.

Zavarovalnice naj pripravijo program kolektivnega zavarovanja za kmete na določenem območju (lahko je to območje občina, zadruga ali druga asociacija).

Poziva se občine, da sodelujejo v pripravi in izvedbi razvojnih forumov na področju Pomurja, ki bi naj bili organizirani v kratkem in kjer je možno v ospredje postavljati tudi problem dokončne sanacije Mesne industrije, sanacije razmer v Agromerurju, problem predstečajnega postopka v Panonki in hladilniških kapacitet sadjarstva, uveljavitve blagovne znamke in drugih pomembnih tem, ki so povezane tudi s kmetijstvom.

V vsebinsko bogati razpravi je bilo povedano še marsikaj, med drugim tudi to, da bodo udeleženci dosedanjih kmetijskih forumov na enem od naslednjih morali napraviti analizo uresničevanja tako izrečenih kritik, predlogov, pripomb in izhodišč, ki so bili sprejeti na tovrstni civilni iniciativi dosedaj. Upati je, da vsa opozorila, predlogi, pripombe in cilji niso bili zaman ...

Stališča foruma zapisal
Feri CIPOT, župan

Na 37. seji 26. novembra 1997 (trajala je od 16.00 do 24.00) so člani občinskega sveta:

- Obravnavali **informacijo o kadrovskih razmerah** v zavodu Vrtci Občine Moravske Toplice in se niso odločili za dodatno zaposlovanje.
- Sprejeli **program ukrepov in strategijo pospeševanja kmetijstva v občini**.
- Sprejeli **delovno gradivo izhodišč za proračun 1998**.
- Obravnavali več **vlog društev in krajanov** (Medobčinskega društva slepih in slabovidnih – zahteva za finančno pomoč pri odkupu in adaptaciji društvenih prostorov; Milene Špilak za odkup stanovanja v Bogojini; predlog KS Noršinci za prodajo 38 kvadratnih metrov zemljišča Štefanu Mesariču; Evangelikianske cerkvene skupnosti za popravilo in montažo orgel v Selu).
- Obravnavali **vlogo Tiborja Vöröša za modernizacijo ceste Prosenjakovci – Središče**.
- Sprejeli **delovno gradivo statuta** javnega komunalnega podjetja Čista narava d.o.o.
- Sprejeli **ugotovitveni sklep o nepreklicnem odstopu** Alojza Glavača s položaja predsednika odbora za infrastrukturo pri občinskem svetu.
- Obravnavali več **mnenj in pobud**, med drugim informacijo Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota o začetku gradnje nove knjižnice v letu 1998 in prošnjo, da občina sodeluje pri gradnji knjižnice.

MEJNI PREHOD BO ŠE NAPREJ ODPRT LE DO 16. URE

Na 37. seji so bili občinski svetniki seznanjeni z odgovorom Ministrstva za notranje zadeve na zahtevo po podaljšanju obratovalnega časa na mejnem prehodu Prosenjakovci – Magyarszombatfa. Državni sekretar Borut Likar pojasnjuje, da »iz objektivnih razlogov žal trenutno ni pogojev za uresničitev pobude«, »policisti, kakor tudi carinski delavci, opravljajo mejno kontrolo v težkih razmerah, brez nadstrešnice in ob ostali pomanjkljivi infrastrukturi«. Ministrstvo meni, da je »prvenstveno potrebno urediti manjkajočo infrastrukturo, v nadaljevanju pa v skladu s sklepom vlade Republike Slovenije pripraviti projekte za dokončno ureditev mejnega prehoda z zidanimi objekti.«

Svetniki z odgovorom niso bili zadovoljni.

O CESTI PROSENJAKOVCI – SREDIŠČE

Pod posebno točko je svet obravnaval pismeno zahtevo svetnika Tiborja Vöröša, da se na dnevni red uvrsti vprašanje modernizacije ceste Prosenjakovci – Središče. Modernizacija je predvidena v dolgoročnem planu občine Moravske Toplice, kot prioriteta naložba pa je bila že zapisana v načrtu stare soboške občine. Predlagatelj je prepričan, da jih želi vodstvo občine Moravske Toplice izigrati.

Svetniki so soglašali s predlogom odbora za infrastrukturo, da se takoj pristopi k sanaciji makadamskega cestišča, na državna ministrstva, urade in poslance pa naslovi prošnja za sredstva za modernizacijo te ceste, ki poteka na demografsko ogroženem, narodnostno mešanem in obmejnem območju občine. Občina bo zagotovila svoj delež sredstev.

NEPREKLICNI ODSTOP ALOJZA GLAVAČA

Na 37. seji je svetnik Alojz Glavač nepreklicno odstopil s položaja predsednika odbora za gospodarsko infrastrukturo pri občinskem svetu. Povzemamo njegove razloge za odstop:

- Odbor za gospodarsko infrastrukturo (OGI) ni dobil ustreznih pristojnosti v zvezi s svojim delovanjem za razliko od nekaterih drugih odborov.
- Izgradnja nekaterih velikih infrastrukturnih projektov je potekala brez vednosti OGI (cesta Tešanovci-Mlajtinci-Moravske Toplice-Noršinci).
- Predlog in sprejeti petletni plan izgradnje infrastrukture v občini presega realne možnosti za 30 do 50 odstotkov. Njegovo opozorilo ob sprejemu ni bilo upoštevano.
- Na otvoritev ceste Bukovnica – Motvarjevci niso bili povabljeni vsi svetniki, tudi sam ni bil, čeprav si je veliko prizadeval za to gradnjo.
- Odstop pomeni željo, da bi se člani občinskega sveta začeli zavedati svoje skupne in posamezne odgovornosti do občanov, ko glasujejo in odločajo o pomembnih zadevah, ne pa da bi z glasovanjem samo potrjevali že prej odločene ali realizirane stvari.

Občinski svet je predlagal razrešitev dveh članov tega odbora in imenovanje novih članov hkrati z imenovanjem novega predsednika odbora.

565 MILIJONOV V PRORAČUNU OBČINE ZA LETO 1998

Svetniki so v prvi obravnavi spregovorili o proračunu za leto 1998. Le-ta bi naj znašal 565.450.000 SIT, od tega 337 mio SIT v zagotovljeni porabi in 228.450 mio SIT za ostalo porabo.

Sredstva za **zagotovljeno porabo** v skladu z izdelanimi merili zagotavlja država. Osnutek predvideva, da bo ta del proračuna v letu 1998 znašal 337 mio SIT (omenimo nekaj večjih postavk: za delo uprave in občinskih organov 60.660 mio SIT, za dejavnost vrtcev 55.680 mio SIT, prevoz otrok in razširjena dejavnost šol 20 mio SIT, socialni transferji 30 mio SIT, požarna varnost 11 mio SIT, vzdrževanje cest, javnih površin in komunalnih objektov skupaj nekaj več kot 57 mio SIT).

Za **druge potrebe** bo občina iz lastnih virov (turistična, komunalna, ekološka taksa, davek od premoženja) zbrala predvidoma 68 mio SIT, od države občina pričakuje 126 mio SIT (odstopljeni viri in javni razpisi). Drugi viri (predvsem sredstva KS) predstavljajo 34 mio SIT.

Svet bo predlog proračuna obravnaval v novem letu.

ZASTOPNIK LOKALNIH INTERESOV V DRŽAVNEM SVETU dr. Bojan Korošec

Volitve državnih svetnikov – predstavnikov lokalnih interesov so bile v sredo, 26. novembra 1997.

V 11. volilni enoti (Murska Sobota) je bil izvoljen dr. Bojan Korošec, ki je med petimi kandidati prejel največ – 14 glasov 24 elektorjev.

Kandidat Občine Moravske Toplice Božidar Kuharič je odstopil od kandidature kot zastopnik lokalnih interesov in je bil naslednji dan izvoljen v državni svet kot predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije.

V Lipnici nameravamo v letu 1998 predstaviti krajevne skupnosti v občini. Osvežimo si spomin: vseh je 14, po obsegu, teritoriju, sestavi, problematiki in načrtih so to zelo različne tvorbe: več je takih, kjer območje krajevne skupnosti predstavlja eno samo naselje: Andrejci, Filovci, Martjanci, Motvarjevci, Moravske Toplice, Norsinci, Sebeborci, ne glede na svojo velikost pa tudi Krnci. Druge krajevne skupnosti sestavlja več naselij, največji med temi sta KS Prosenjakovci/Pártosfalva s šestimi in KS Tešanovci s petimi naselji v svoji sestavi. Krajevne skupnosti so osebe zasebnega prava s svojimi žiro računi, poslušajo v okviru letnih proračunov in obračunov.

Pri tej odločitvi nas je vodila težnja, da bi vsem občanom približali teritorialno razprostrtost, infrastrukturno in drugo problematiko naselij v krajevnih skupnostih, razmere in razpoloženje, posebnosti, prihodnje načrte ... K sodelovanju vabimo predsednike svetov krajevnih skupnosti, predstavnike vaških odborov, organizacij in društev ter ustanov, seveda pa tudi vse druge občane.

KRAJEVNA SKUPNOST MARTJANCI

Serijo zapisov pričenjamo že v tej številki s predstavitev Krajevne skupnosti Martjanci. Ne vem, ali je potrebno izbirati posebej utemeljevati: že s tem, ko smo osrednjo proslavo ob prvem prazniku Občine Moravske Toplice opravili v Martjancih, smo skušali domačinom izraziti priznanje za njihovo prizadevno delo na komunalnem področju, saj so dokončali dela in predali namenu kanalizacijo, obnovljeno cestišče skozi večji del naselja z asfaltiranimi pločniki. Še pred koncem tega leta pa bodo odprti tudi dodatni prostori zdravstvene ambulante z laboratorijem.

Pogovarjali smo se s predsednikom sveta KS Martjanci g. Francem Gombocom.

Na čelu KS Martjanci ste od leta 1991. Zdi se, da v nobenem naselju ni bilo v tem času narejenega toliko kot prav v Martjancih. Lahko naštejete akcije, ki ste jih v kraju izvedli v zadnjih šestih letih? Zdi se, da vrednost opravljenih del večkratno (morda več kot desetkrat) presega investicijske možnosti krajevne skupnosti oziroma kraja. Kako vam je to uspelo?

Na čelu krajevne skupnosti sem resnično že šest let in v tem času se je v naselju marsikaj spremenilo. S strpnim in organiziranim delom smo naredili veliko. Ko sem leta 1991 prevzel funkcijo predsednika takratnega vaškega odbora, sem si zadal naloge za razvoj kraja do leta 2000. Te naloge so bile:

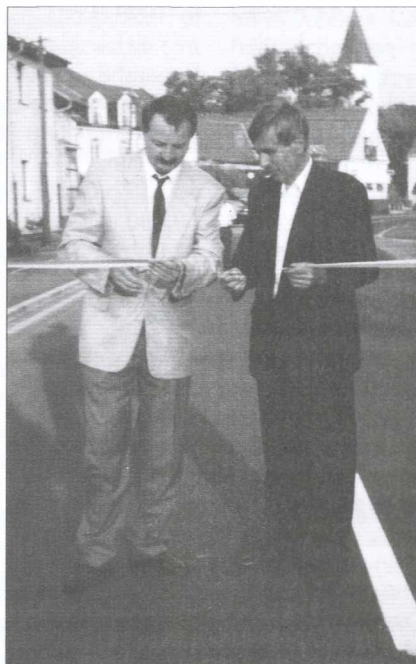
- dograditi mrliško vežico,
- izgraditi kanalizacijo,
- izgraditi pločnike in obnoviti cestišče,
- dograditi športno dvorano,
- izgraditi kabelsko televizijo,
- razširiti naselje na 200 hišnih števil.

Prva naloga, ki sem se je lotil, je bila dograditev mrliške vežice. Dosti delovnih ur je bilo potrebnih narediti, saj smo sami betonirali, zidali in urejevali okolico. Ta objekt še ni dokončan, saj je potrebno še urediti garažo za voziček.

Druga že začeta investicija je bila postavitev športne dvorane in njena dograditev. Samo halo je plačala krajevna skupnost, obzidavo in vmesni prostor pa je prispevala bivša občina Murska Sobota.

Nato smo se lotili gradnje kurilnice za ambulanto, trgovino in prostore Krajevnega urada. Za slednja dva sta sredstva prispevala Potrošnik in takratna Občina Murska Sobota, za potrebe ambulante pa Krajevna skupnost Martjanci in Krajevna skupnost Selo-Fokovci, čeprav smo se takrat dogovorili z vsemi predsedniki krajevnih skupnosti z našega območja, da prispevajo po sto tolarjev na prebivalca.

Leta 1994 smo se v takratnem vaškem odboru odločili za izgradnjo kanalizacije, zato smo zbrali ponudnike za projekte in se odločili za VGP Mura iz Murske Sobotice. Izvolili smo gradbeni odbor, ki je vodil celotno izgradnjo kanalizacije. Graditi smo začeli leta 1994 v oktobru. Gradili smo toliko, kot so nam dajale možnosti pokritja, to je, koliko denarja smo imeli. V

Z otvoritve ceste in pločnikov

vseh treh letih izgradnje smo se pojavljali na Ministrstvu za okolje in prostor za sredstva in vsakokrat dobili denar. Z dobro organiziranostjo in dobrim delom gradbenega odbora in tudi sveta krajevne skupnosti smo uspeli. Sedaj nam ostajajo še dolгови, ki jih bomo s pomočjo občine in z našimi prispevki rešili.

Leta 1995 smo naročili projekte za ceste in pločnike pri podjetju Lineal iz Maribora, jih dali v revizijo Ministrstvu za promet in zveze. Ko je bilo vse to končano, smo začeli na tem ministrstvu prositi denar, kar nam je v lanskem letu tudi uspelo. Dobili smo denar za ceste, požiralnike in robnike, navoz gramoza in asfaltiranje pločnikov bomo financirali skupaj z občino. Asfaltirali smo še ulico, ki ni imela asfaltne prevleke, in začeli z razširitvijo ambulante v naselju. V ambulanti delata dva zdravnika in v takšnih prostorih nista mogla več delati, zato je bilo nujno potrebno ambulanto razširiti. Žrtvovali smo pol naše stare dvorane, drugo polovico bomo usposobili za vaše potrebe.

Prikazal bi še financiranje kanalizacije: 35 % so plačali naši vaščani s samoprispevki in gotovinskimi prispevki, 5,7 % je prispevala bivša občina Murska Sobota, 25 % je prispevala Občina Moravske Toplice in 34,3 % je prispevala država.

O nekaterih vprašanjih ste se v kraju težko poenotili. Zakaj, mislite vi?

Kar se tiče poenotenja v kraju, mislim, da je vzrok v tem, ker imamo različne poglede glede razvoja kraja. Kar je nekaterim dobro, drugi pravijo, da ni dobro, čeprav mislijo drugače. Mislim, da vse, kar smo naredili za ta kraj, je dobro vsem ljudem, ki tu živijo in delajo.

Kako ste uspevali ob intenzivnem delu na komunalnem področju posvečati pozornost še drugim področjem, socialnim vprašanjem, kulturi, športu, okolju in drugim?

V naselju ni dosti socialnih problemov, so nekateri, ki jih je zelo težko rešiti. Poskušamo pa s pomočjo občine obvladati tudi te probleme. Kar se tiče športa, pa imamo zelo dober kolektiv v našem nogometnem klubu in jim poskušamo pomagati, kakor moralno tudi finančno po svojih

PREDSTAVLJAMO VAM KRAJEVNE SKUPNOSTI

močeh. Dobro delo v klubu je uspeh in ta je tudi viden na športnem polju. Da bi naši vaščani živeli v lepem in čistem okolju, smo se lotili vseh akcij, ki sem jih opisal.

Kako gledate v prihodnost, s kakšnimi načrti, pričakovanji?

Prihodnost našega naselja je v tem, da se naselje z novim prostorskim planom razširi, saj ima sedaj zelo velike možnosti. Z izgradnjo infrastrukturnih objektov smo postali interesantni za bodoče investitorje, kakor za privat hiše tako za industrijske

obrate. V prihodnjem letu je potrebno narediti še za polepšanje kraja in okolja, v katerem živimo. Potrebno je postaviti korita za rože in jih zasaditi, kajti tako bo naš kraj izgledal lepše, kar si zasluži na tako pomembni legi. Druga stvar, ki jo je potrebno v bližnji bodočnosti narediti, je obnoviti vodovodno omrežje in pripeljati čisto zdravo vodo v naselje. Sedanja ne ustreza, ker vsebuje mnogo preveč nitratov. Za nadaljnji razvoj kraja je potrebno že sedaj razmišljati o uvedbi novega samoprispevka,

ki poteče 1.7.1999. Če bo hotelo novo vodstvo krajevne skupnosti kaj narediti, si brez samoprispevka ni mogoče zamišljati nadaljnjega razvoja našega kraja. Samoprispevek ne sme biti tako visok, vendar pa mora biti.

Izkoristil bi priložnost in zaželel vsem prebivalcem naše občine in posebej vaščanom Martjanec dosti zdravja in uspehov v novem letu 1998.

Želim še dosti dobrega sodelovanja.

NASELJE MARTJANCI

(po štetju leta 1991: 567 prebivalcev, na koncu leta 1997: 536 prebivalcev)

Od 1995 samostojna krajevna skupnost, prej sedež krajevne skupnosti, ki je obsegal 6 naselij.

V listinah je kraj (*Zenthmartun*) prvič omenjen 1365; martjanska zemljiška pogodba je najstarejši pismeni dokument na širšem območju. Starejši deli martjanske rokopisne pesmarice so verjetno nastali že sredi 16. stoletja. 1601 se omenja evangeličanska šola, 1777 je bila ustanovljena katoliška šola: 1884 so kupili gostilno grofa Szapáryja in jo preuredili za šolske potrebe – delovala je do 1971. Dokumenti med 1627 in 1786 omenjajo Martjance kot trg (oppidum). Današnja gotska cerkev sv. Martina je s konca 14. stoletja, freskna poslikava nosi letnico 1392 in je delo radgonskega mojstra Janeza Akvile. Slikarjev avtoportret je najstarejši podpisani avtoportret v tem delu Evrope. Marmorni oltar s kipom sv. Martina je delo arh. Jožefa Plečnika, prav tako nagrobni spomenik župniku Horváthu na vaškem pokopališču.

Martjanci so bili v preteklosti izrazito krajevno središče s sedežem občine do 1964.

Semanji dan je na Martinovo (11. november).

VLADIMIR ÜLLEN: ZADOVOLJEN SEM Z DOSEŽENIM

Do nekaterih odločitev v kraju ste imeli zelo kritičen odnos. Zakaj? Kako se vam zdi, da generacija, ki vas je nasledila, skrbi za razvoj kraja?

Iz vprašanja se morda zdi, da sem kategoričen nasprotnik dela in razvoja. Opozarjam, da to seveda ni res. V družbenopolitično delo sem vključen skoraj od osvoboditve naprej, saj sem bil leta 1969 na neposrednih volitvah izvoljen za občinskega odbornika v takratni Krajevni skupnosti Martjanci, ki je obsegala sedem naselij. Kasneje sem bil delegat, član vaškega odbora in KS, kjer sem vodil mandate, od delegacije KS do obrambnih, športnih, kmetijskih in drugih, katere ne bi našteval.

Hočem povedati, da mi je vedno in povsod bilo za to, da se naši kraji razvijajo in napredujejo. Kaj vse je bilo narejenega in zgrajenega v KS, posebej pa v vasi Martjanci, se v kratkih besedah ne da povedati.

Ugotavljam pa, da je tega kar nekaj, od vaškega vodovoda, asfaltiranja cest v naselju, zgraditve vrtca, nakupa nogometnega igrišča do izgraditve mrliške vežice, ki se je pozneje seveda dogradila. Pri tem uspehov seveda ne pripisujem sebi, ampak vsem tistim, ki smo takrat na kakšenkoli način delali in s svojo prisotnostjo prispevali, predvsem pa občanom, ki smo preko samoprispevkov zbirali sredstva, da je lahko prišlo do realizacije sprejetih programov.

Ne morem se izogniti kanalizacije v vasi Martjanci, katere zametki segajo mnogo let nazaj. Sprejet je bil namenski samo-

prispevek, izdelani so bili idejni projekti, vendar smo bili tudi v takratnih obdobjih odvisni od tujih sredstev, saj smo bili vključeni v sklop razvojnega programa Občine Murska Sobota v takozvano »Industrijsko cono«, ki pa je zaradi znanega inflacijskega obdobja propadla. Tako je ta velika pridobitev morala čakati na ugodnejše obdobje, ki je sedaj ob ogromnem delu in vlaganju kanalizacijskega odbora uspešno realizirana.

Naj se vrnem na vaše vprašanje bolj konkretno!

Zakaj do nekaterih odločitev kritičen odnos?

Mislim, da sem svoje stališče do razvojnih usmeritev jasno povedal. Po nekaj letih premora v bivšem sistemu države sem bil ponovno član vaškega odbora in KS do leta 1996 in če odkrito povem, sem z delom in vsem, kar smo dosegli v teh letih, zelo zadovoljen. Čeravno so nekateri želeli še več. Res je, da sem bil kritičen in nisem bil zadovoljen z nekaterimi hitrimi odločitvami posameznikov, o katerih se nismo demokratično dogovorili in poenotili v KS in samem vaškem odboru. Za nekatere se je že pokazalo, da je prav, da se niso realizirale, kot so prodaja nekdanjega mлина in posek parka oziroma velikih dreves pri vrtcu v Martjancih in še jih je nekaj.

Kritičen sem bil tudi do vrnitve šole cerkvi. V ta objekt smo 60 let, od leta 1929, ko je bila šola v državni lasti, krajani veliko vložili, saj je bila vzdrževana s strani krajanov, ne samo Martjanec.

Ali je prav, da je sploh prišla pod denacionalizacijo?

Ali je prav, da smo z vračanjem tako hiteli?

Ali ne bi bilo prav, da bi pri tej zadevi pokazali več posluha in dobre volje do vaščanov?

Če sem prav informiran, je sedaj, ko poti nazaj več ni, zgradba cerkvi v breme.

S tem hočem mlajši generaciji svetovati, da je mogoče doseči še več uspehov, če sporazumevanje temelji na demokratičnosti, strpnosti in je podprto z vsestransko podporo občanov. Ker odgovarjam že na zadnje vprašanje, mislim, da imamo sposobno mlajšo generacijo, ki bo – upam – znala ceniti in spoštovati doseženo, ki zna in bo znala sprejemati nove programe razvoja in jih uspešno realizirati v KS (ali vasi) Martjanci.

ŽUPNIK MATIJA HAJDINJAK: V EKUMENSKEM DUHU

Težko je v nekaj vrsticah predstaviti župnijo, ki dokumentirano živi že preko šeststo let. Najstarejši pisni vir, ki omenja kraj in župnijo Martjanci, datira v leto 1365 (25. decembra). Že tedaj je župnija obsegala 18 vasi, ki so bile pod upravo gradu v Gornji Lendavi. Med naštetimi vasi so omenjeni tudi sedanji Martjanci, ki so se takrat imenovali še po farnem zavetniku Szenthmartun – Sveti Martin.

Vizitacijski zapisnik iz leta 1698 prvič omenja vas s sedanjim imenom: Martiancz.

Sedanja župnija obsega 13 vasi, poleg Martjanec še Predanovce, Gorico, Puconce, Markišavce, Nemčavce, Noršince, Mlajtince, Tešanovce, Moravske Toplice, Suhi Vrh, Sebeborce in večji del Vučje Gomile.

Peto leto vodim župnijo Matija Hajdinjak, doma iz Žižkov v župniji in občini Črenšovci. Po 24 letih duhovništva sem se v martjanski župniji prvič srečal z versko mešanim prebivalstvom. V duhu drugega vatikanskega cerkvenega zbora si prizadevam delovati v ekumenskem duhu, saj tako katoličani kakor evangeličani in člani drugih krščanskih verskih skupnosti imamo isti evangelij in verujemo v istega Kristusa.

Največji problem v župniji Martjanci so neurejeni veroučni prostori, zato smo v letu 1997 začeli z gradnjo Doma sv. Martina, ki bo, ko bo dokončan, gotovo pridobitev kraja Martjanci, služil pa bo vsem vernikom celotne župnije. Zato tudi na tem mestu vabim vse člane župnijske skupnosti, da nadaljevanje gradnje s svojimi prispevki podprejo in tako omogočijo njegovo čimprejšnjo dograditev.

Janez Balazic

Župnijska cerkev sv. Martina

Kakor sporoča napis v prezbiteriju, je bil ta čudoviti spomenik prekmurske gotske arhitekture in stenskega slikarstva dograjen leta 1392, v času župnika Erazma. Urbani arhitekturni proporci, denimo visok zahodni zvonik, enoladijska prostornina, ki jo na vzhodu zaključuje petosminsko sklenjen prezbiterij, ter nekateri stavbni členi pričajo, da je bila na delu napredna, po zgledih sodeč srednjeevropsko usmerjena stavbarica. Odličnost arhitekture martjanske cerkve v notranjščini dopolnjuje poslikava, delo znamenitega radgonskega slikarja Janeza Akvile in njegovega mlajšega sodelavca, t.i. Mojstra martjanskih apostolov. Ob okrnjenih prizorih na severni ladijski steni pa je miselno, pomensko izhodišče stenskih slikarij zbrano v prezbiteriju, kjer je na sugestiven način udejanjena ikonografska predstava vizija Nebeškega Jeruzalema...

Umetnostnozgodovinski pomen martjanskih slikarij, nastalih po letu 1392, nedvomno dviguje tudi ohranjeni napis, ki sporoča o mojstru Akvili in njegovem izvoru ter slikarjeva lastna podoba – avtoportret.

(povzeto po zapisu v knjigi Podoba občine Moravske Toplice)

V Martjancih delujejo:

Ustanove širšega pomena

- Krajevni urad
- Enota Pošte Slovenije
- Otroški vrtec – enota zavoda Vrtci občine Moravske Toplice z dvema oddelkoma
- Splošna kmetijska zadruga Panonka
- Rimsko-katoliški župnijski urad
- Zdravstvena postaja – enota Zdravstvenega doma Murska Sobota
- Zobozdravstvena ambulanta, dr. Silva Norčič
- Lekarna, mag. Vlasta Antonič-Weingerl

Organizacije in društva

- Prostovoljno gasilsko društvo, ustanovljeno leta 1891 s 70 člani
- Nogometni klub Čarda, član 1. medobčinske lige Murska Sobota

Trgovine

- Trgovina Potrošnik
- FEMA, samopostrežna trgovina Franc in Marija Žohar
- Ceres, trgovina z reprodukcijskim materialom za kmetijstvo, Jožica Maršik-Kapun
- KZ Panonka, trgovina

Gostinski lokali

- Gostišče Sinjor, restavracija in prenočišča, Franc in Jolanka Maučec
- Pizzerija Urška, Marta Fartelj
- Okrepčevalnica, Jože Gomboc

Obrtne in storitvene dejavnosti

- Avtomehanična delavnica, Franc Števančec
- Centralno in solarno ogrevanje, Bogdan Vrabčič
- Dimnikarske storitve, Gustav Horvat
- EMS PLAN, Zoran Smrke
- Keramičarstvo, Vlado Kociper
- Kovaštvo, Miran Cigüt
- Mehanična delavnica, Štefan Kranjec
- Prevoznništvo, Vincent Kmetec
- Prevoznništvo, Jože Lang
- Prevoznništvo, Ernest Nemec

SPET JE LETO NAOKROG

Spominjali se ga bomo – različno, tako kot smo ga tudi doživljali in doživeli. Svetovljanu bodo najbolj ostali v spominu dogodki, ki so pomembno vplivali na prihodnje svetovne razmere ali morda smrt princese Diane, domačim politikom mogoče dogajanja v zvezi s sestavo nove vlade ali volitvami predsednika države, gospodarstvenikom in kmetom izboljšanje ali poslabšanje možnosti gospodarjenja itd. Vsak človek pa si bo zapomnil leto seveda najbolj po tem, ali so se mu uresničile želje, ki si jih je zadal pred njegovim začetkom, oziroma po dogodkih, ki so bili tako ali drugače povezani z njim samim ali njemu najdražjimi.

V tem sestavku želim za konec leta zapisati nekakšno mini kroniko dogajanj in dogodkov v občini Moravske Toplice v letu 1997, ki bodo imeli posledično vpliv na življenje ljudi v naši občini v prihodnjem obdobju.

TURIZEM, GOSTINSTVO, KULTURA

Veliko dogodkov in dogajanj je bilo povezanih predvsem s turizmom, zato si ta panoga, kot strateška panoga v naši občini, zasluži, da o njej zapišem nekaj več. Za razvoj turizma je bila zelo pomembna pridobitev novo turistično naselje v Zdravilišču Moravske Toplice, kar pomembno povečuje število prenočitvenih zmogljivosti, ki ta čas presegajo 1500 postelj v hotelskih, privatnih in ostalih temu namenjenih objektih v občini. Vsega drugega po pomembnosti na tem področju ni mogoče klasificirati, zato Vas, dragi bralci, prosim, da ne delate prioritete reda glede na mesto zapisa. V okvir turističnih pridobitev sodi obnovitev Plečnikove cerkve v Bogojini, ki dobiva v širšem merilu vse večji pomen, s tem pa tudi razvoj turizma v tem okolju. Obisk Plečnikove cerkve pravzaprav ne manjka v programu nobene turistične agencije, ki vodi turiste po Prekmurju, ogleda pa si jo tudi veliko drugih gostov in popotnikov. Bela golobica, kot pravijo ljudje tej umetnji Plečnika, pa bi naj dobila v kratkem tudi novo

Foto: Jozef Polžič

obleko, obnovljeno fasado. V mozaik turističnih pridobitev sodi tudi začetek urejanja turistične sadne poti ob rotundi v Selu, predvsem pa ureditev parkirišča za obiskovalce te edinstvene stavbe v našem okolju in ureditev pešpoti prek Makoterjevega brega do Česarovega mlina v Berkovcih, ki tudi s pomočjo občine in velike zavzetosti lastnikov počasi dobiva svoj turistični smisel. Uredili smo turistične in kolesarske poti v nadaljevanju ceste proti kampu v Moravskih Toplicah, proti Mlajtincem in Noršincem, in postavili turistični pano v središču Moravskih Toplic ter uredili park pred cerkvijo, s čimer smo veliko prispevali k dopolnitvi ponudbe za goste zdravilišča in k začetku oblikovanja naselja Moravske Toplice v center (trg). Sem se uvršča za turizem in razvoj našega okolja pomembna cesta na Rumičevem bregu v Moravskih Toplicah, kjer je začel delovati Vinski hram »Aleksander«, ki ga obiskuje predvsem veliko avstrijskih gostov. Ponudba na vinski in turistični cesti v Moravskih Toplicah in Suhem Vrhu pa je vedno bolj izpopolnjena, saj je poleg že obstoječih vinotočev in kmečkih turizmov, kot so Kuhar, Gungl, dva Sevrova, Ernišev, začel delovati tudi novi vinotoč, Passero-

Lipič na Jelovškovem bregu, ki si hitro pridobiva svoje stalne goste. Ker vsak ponuja svoj način pristopa do gostov, svojo kvaliteto in vsebino, se lahko dopolnjujejo v ponudbi. Ob tem pa je v kratkem pričakovati še nove tovrstne objekte. Seveda moj namen ni, da bi delal reklamo za kogarkoli, zato bom nadaljeval le s pridobitvami, ki so jih svojim gostom predstavili obstoječi gostinski lokali. Vseh sicer ne poznam, vendar pa med večje vsekakor sodi širitev prenočitvenih kapacitet pri Gostišču Šinjar-Maučec in nov objekt Kuharjevih v Moravskih Toplicah – »Maj« ter pred kratkim odprti penzion Škerlak v Moravskih Toplicah. Veliko pa so vlagali tudi drugi, predvsem je potrebno omeniti lokal »Viktorija« v Filovcih, Agromarket v Tešanovcih, Bistro »M« v Sebeborcih, Pizzerijo »Urška« v Martjancih, Gostilno K Rotundi v Selu, okrepčevalnico Frenki bar v Noršincih, gostilno Puhan v Motvarjevcih, Bistro Drvarič v Ivancih. Lepo so v letošnjem letu preuredili ali obnovili tudi stare tradicionalne gostilne, kot so Antalič Sebeborci, Gomboc (Gorčan) Martjanci, Jošar Prosenjakovci, in tu je še nova gostilna na mestu bivše Puhane gostilne v Bogojini. Nekateri pa so tovrstne obnove delali pred kratkim oziroma se na njih šele pripravljajo. Vse to samo kaže, da dejansko postajamo, pa če se tega zavedamo ali ne, pomembna turistična občina, v kateri vedno več ljudi živi od te panoge. V sklop turizma sodi vsekakor tudi nekaj pomembnih prireditev, kot so: kresovanje v Moravskih Toplicah, ki se ga je udeležilo veliko turistov in krajanov in kjer se je pokazalo, da bi mogoče bilo smotno združiti vse sile v turizmu (vsa turistična društva) in napraviti skupno, veliko, odmevno prireditev, ki bi se lahko kosala s podobnimi prireditvami v drugih krajih. Druga prav tako pomembna in s stališča našega etnološkega izročila izjemno zanimiva je prireditev z naslovom Mala in velika lončarska delavnica v Filovcih ob sodelovanju osnovne šole Bogojina in z mednarodno udeležbo. V ta sklop posebne ponudbe preko celega leta pa vsekakor sodi novo zasnovana lončarsko-slikarska-kiparska delavnica pri Bojnecovih v Filovcih. Tretja taka velika prireditev je vsekakor povezana z občinskim praznikom; dogodek bi moral biti poleg kulturnih in športnih manifestacij zaključen tudi kot za turiste zanimiva in prijetna prireditev v tem okolju (Moravska noč). Ali bi se dalo ta praznik občine povezati s Tednom kulture v Krajevni skupnosti Bogojina –

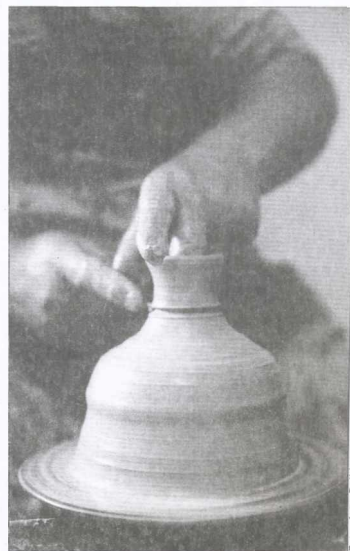

Foto: Jozef Polžič

Košičev teden – in postavitvijo klopotev na naših vinogradniških območjih, pa je vprašanje, ki ga bo treba strpno reševati oziroma se o tem pogovoriti brez emocij. Nenazadnje so pomembna tradicionalna turistična prireditve v našem okolju tudi vaške igre, ki bi lahko bile povezane z razglasitvijo najlepših in na koncu seveda najboljših krajev v naši občini. Prireditve z naslovom »Kmečka žetev« Turistično-kulturnega društva Prosenjakovci je glede na svojo specifiko in obiskavnost vsekakor pomembna in bi jo kazalo prav tako uvrstiti med večje tradicionalne prireditve v občini. Sem sodi verjetno tudi vsaj ena od prireditev, ki jo pripravljajo naši gasilci, to pa je tradicionalno srečanje in tekmovanje gasilcev za Benkov memorial v Tešanovcih. Ali bodo sledili zamisli o martinovanju na ulici oziroma vinski cesti v Zgornjih Moravcih oziroma Suhem Vrhu, Bogojanskih in Filovskih vreh, pa naj ostane kot izziv, saj bomo odgovor nanj lahko zapisali šele naslednje leto.

Foto: Jože Poljčič

Dodati moram, da se v ponudbo turizma vključujejo tudi obnovljene cimprace in vinske kleti v bogojanskih, predvsem pa filovskih goricah, kjer vsekakor izstopa Penova domačija, ki turistom, ki jih je vedno več, potrjuje resnico, da vse, kar je staro, ni slabo. Tam je doma tudi umetnost – slikarstvo, ki upodablja naš vsakdan, to pa počneta tudi naša ljudska pevca Rumič in Remenarov iz Tešanovec, ki sta ponesla z izdajo kasete in CD plošče naš kraj daleč iz našega okolja.

Kultura in turizem sta si blizu – to pa se kaže tudi v povezavi knjižnih izdaj, Martjanske pesmarice in knjige o Plečnikovi cerkvi v Bogojini. Ob tem pa je v letu 1997 izšel tudi drugi zvezek male monografije občine z naslovom Značilnosti naravnega okolja Občine Moravske Toplice. Bilo je izdanih tudi veliko turističnih prospektov in brošur – po zaslugi Janeza Škaliča se predstavljamo na Internetu. Bolj v kulturo kot v turizem pa sodijo vsekakor tudi nastopi moškega pevskega zbora pod vodstvom Izidora Gutmana, dekliškega noneta Talita iz Bogojine ter plesne skupine narodnih in ritmičnih plesov iz Motvarjevec, ki ne manjkajo na nobeni pomembni kulturni in turistični prireditvi v občini.

Vsekakor so bile zelo odmevne tudi razstave slik v naši večnamenski dvorani v občini. Na dan slovenskega kulturnega praznika so se predstavili akademski slikarji, ki so sodelovali na II. slikarski koloniji v Moravskih Toplicah, ki jo prirejamo skupaj z Društvom Primož Trubar in katera tradicionalno poteka v prostorih Evangeličanskega mladinskega doma. Ob tem je potrebno tudi omeniti, da je z letošnjim letom v tej zgradbi tudi sedež Evangeličanske cerkve v Sloveniji, kar je pogojeno s prihodom seniorja gospoda Geze Erniša.

Pozneje pa so se vrstile razstave slik Adolfa Pena in v tem mesecu se predstavljata s svojimi deli oče in sin Štefan in Sandi Červak.

Ker veliko govorimo o čistem okolju in naših prednostih pri razvoju turizma je seveda zelo pomembno, da smo ustanovili javno komunalno podjetje »Čista narava«, ki je začelo skrbeti za lepši in prijaznejši videz našega okolja. Tudi Turistična informativna pisarna je v letu, ki mineva, postala pomemben center, kamor se po različne informacije obrača vedno več gostov, sama pa je začela pripravljati tudi aranžaje za obisk naših turističnih zanimivosti in pripravljala predstavitev naših krajev v drugih krajih po Sloveniji, kar je imelo velik odmev v širšem okolju in je ali pa še bo verjetno vplivalo na večji obisk domačih gostov pri nas.

K temu vsekakor sodi tudi novo ustanovljena Občinska športna zveza, ki je bila vzoren organizator tradicionalnega olimpijskega teka in kolesarskega maratona po občini. Organizirano pa je bilo tudi pokalno tekmovanje v malem in velikem nogometu ter občinski spomladanski in jesenski kros, ki so se ga v velikem številu udeležili predvsem učenci naših osnovnih šol. Ti so tudi že drugič po vrsti sodelovali na državnem prvenstvu v krosu. Vsekakor je pri športu potrebno omeniti tudi dosežke naših vrhunskih športnikov, predvsem karateista Petra Kaštruna iz Moravskih Toplic, ki je dosegel prvo mesto na državnem prvenstvu v konkurenci do 14 let in se udeležil svetovnega prvenstva v Milanu v kategoriji do 15 let, kjer je dosegel med 120 udeleženci 20. mesto, in rokoborcev, kot sta brata Miholič iz Čikečke vasi, in sicer Slavko, ki je v kategoriji do 52 kg postal državni prvak med kadeti in mladinci, udeležil pa se je tudi svetovnega prvenstva v Mariboru, kjer je zasedel 7. mesto, in Roman, ki je v kategoriji mlajši dečki do 35 kg postal državni prvak. Sicer pa bo zadnja prireditve, ki jo letos organizira športna zveza, namenjena ravno podelitvi priznanj najboljšim v preteklem letu.

Foto: Jože Poljčič

KMETIJSTVO

Po pomembnosti panog vsekakor sodi v prvo vrsto v občini kmetijstvo, od katerega neposredno ali posredno živi veliko naših ljudi. Položaj v kmetijstvu se v letu 1997 ni izboljšal, kvečjemu poslabšal. Zaradi tega smo se v občini lotili iskanja lastnih rešitev tudi s tem, da smo z organizacijo in izvedbo kmetijskih forumov, namenjenih govedoreji, sadjarstvu in socialni problematiki kmečkega prebivalstva pokazali slovenski javnosti, v kakšnih težavah je ta panoga. Sprejeta je bila tudi Strategija razvoja kmetijstva v občini, ki naj bi bila dolgoročna usmeritev in kazala predvsem na nujnost prestrukturiranja našega kmetijstva. Sicer pa let, kot je bilo letošnje, že dolgo ne pomnimo, saj so kmetijstvo prizadele pozeba, suša in toča, hkrati pa je bila na krajih, kjer teh na-

ravnih nesreč ni bilo, rekordna letina, predvsem v vinogradništvu, sadjarstvu in pri pridelavi koruze in sladkorne pese. Vsekakor je potrebno tudi zapisati, da se pričakovanja vseh, ki smo bili tako ali drugače povezani s kmetijsko problematiko v občini z vidika povračila škod ali pomoči prek subvencij in regresov, niso realizirala, tako kot bi želeli, saj se kmetijsko ministrstvo pri izpolnjevanju večine od danih obljub ni držalo. Tako je ostalo neizplačanih precej regresov, predvsem za plemenske živali. V ta sklop je potrebno zapisati tudi ustanovitev dveh zadrug, in sicer nove kmetijske zadruge kot alternative sedanji Panonki v stečaju, ki pa na žalost vseh, ki se zavedajo, da se brez zadrug kmetijstvu slabo piše, ni zaživela iz razlogov, ki jih kmetje dobro

Foto: Jote Poljic

poznajo. Pred koncem leta pa je bila ustanovljena namakalna zadruga v Ivancih, ki bo upajmo, doživela boljšo usodo, saj brez te vsa vlaganja v namakanje njivskih površin na območju Ivanec in tudi širše, ne bodo dala željenih koristi.

GOSPODARSTVO, OBRT, PODJETNIŠTVO

Na področju gospodarstva, predvsem obrti in podjetništva, sicer ni bilo v naši občini velikih pretresov, kot so stečaji, ipd., vendar pa je podoba razmer v tej panogi tudi v naši občini enaka kot v celi državi. Gre za izrazito slab sistem poravnavanja terjatev, ki marsikateri gospodarski subjekt spravlja v nemogoče likvidnostne težave. Zaenkrat sicer po podatkih Zavoda za zaposlovanje situacija na področju zaposlovanja v naši občini ni kritična, saj je bilo v mesecu septembru v naši občini nezaposlenih 354 delovno sposobnih ljudi, kar pomeni 5,6 % ljudi v celotni strukturi prebivalstva. Od tega je večji del, več kot 90 %, brezposelnih, brez izobrazbe oziroma se uvršča v I., II. in III. stopnjo izobrazbe. To je pa tudi kader, ki ga je na žalost najtežje zaposliti. Sicer pa je struktura prebivalstva v občini, če gledamo z vidika zaposlenosti, naslednja: aktivnega prebivalstva je 55,5 % oziroma 3.770 ljudi. Od tega si, kot pravimo, služi kruh v kmetijstvu 30,8 % ljudi, 5 % je zaposlenih v tujini, ostali pa v obrti oziroma pri večjih in manjših gospodarskih družbah in v družbenem sektorju. Od vseh zaposlenih je dnevnih migrantov nekaj več kot 87 % oziroma 1.600 ljudi. Ti se vsak dan vozijo na delo v drug kraj, pretežno v Mursko Soboto. Z namenom, da bi na področju gospodarstva spodbudili ljudi k novim vlaganjem oziroma k ustanovitvi obrtnih delavnic, malih podjetij – družb, smo v občini skupaj z občinami Beltinci, Puconci, Gornji Petrovci, Hodoš-Salovci, Kuzma in Rogašovci ustanovili razvojni center »Sinergija« s sedežem v naši občini, ki je začel delovati v

mesecu decembru. Prav tako kot prejšnji dve leti smo tudi v minulem letu imeli razpis za subvencioniranje kreditov oziroma izdajo garancij s strani občine, za kar je bilo pri obrtnikih, podjetnikih in kmetih v naši občini veliko zanimanja. Seveda so to pomoč dobili tisti, ki imajo ustrezne programe in ki do sedaj takšne pomoči v občini še niso bili deležni. Ker za takšen način pospeševanja gospodarstva občina ne dobi od države in tudi iz drugih virov nobenih sredstev, je seveda potrebno vedno višino sredstev omejevati in jo prilagajati dejanskim možnostim. Vendar pa sem prepričan, da si je marsikateri obrtnik, kmet ali podjetnik s tovrstno pomočjo občine veliko pomagal.

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Seveda takšne kronologije ni mogoče končati, ne da bi omenil izobraževanje, varstvo otrok ter raziskovalno in inovativno dejavnost. Tudi na tem področju je bilo v letu 1997 veliko novega, predvsem so bili izjemno veseli novih pridobitev otroci v vrtcih v Moravskih Toplicah, Martjancih,

Bogojini, Fokovcih in Prosenjakovcih, kjer smo razširili prostore ali uredili okolico, asphaltirali dvorišče ali dovozne ceste in s tem veliko prispevali k lepšemu počutju otrok v teh ustanovah. V izgradnji pa je vrtec v Filovcih, katerega se bodo po vsej verjetnosti otroci veselili že v tej zimi. Seveda je pomembno pri tem dodati, da je zavod Vrtci dobil vse organe, ki jih tak zavod mora imeti, in da je dejansko v letu 1997 začel izvajati svojo nalogo tako, kot je predvidena v zakonih in občinskem odloku. Učenci šol in otroci

Foto: Štefan Smej

vrtcev pa so bili skoraj stalni spremljevalci vseh prireditev v naši občini s svojimi kulturnimi programi, ki so jih tako kot vedno pripravili s pomočjo svojih prijaznih vzgojiteljic, učiteljic in učiteljev. Sicer pa so se ravnatelj šol tako kot vsako leto lahko pohvalili tudi s svojimi odličnjaki, ki so zaključevali osemletno šolanje. Teh je bilo veliko, vendar smo kljub temu ob tej priložnosti rekli, da bi bilo lepo, če bi jih bilo še več, kajti samo znanje je prihodnost generacije, ki se bo srečala z evropsko in svetovno konkurenco na vseh nivojih. Sicer je potrebno v tem kontekstu zapisati tudi to, da smo ena od redkih občin, ki spodbuja mlade ljudi k študiju tudi na ta način, da smo do sedaj dodelili 14 štipendij, od tega v letošnjem letu šestim študentom, ki so uspešno končali študij prvega oziroma drugega letnika in so se vpisali v redni študij drugega oziroma tretjega letnika na fakultetah ali visokih šolah. Pokazalo pa se je, da imamo dobre študente, saj sta od 8 štipendistov iz preteklega leta le dva ostala brez štipendije, ker nista izpolnila pogojev za vpis v naslednji letnik, vsi ostali pa so svoj uspeh izboljšali tako, da so celo v skladu s pravilnikom bili nagrajeni z višjo štipendijo v letošnjem študijskem letu. Verjetno pa vsi skupaj premalo vemo tudi o raziskovalni dejavnosti, ki se odvija nekako skrita pred očmi javnosti, saj so to ponavadi ljudje, ki se s

tem ne hvalijo, ker jih hvali delo samo. Zato v tem trenutku ne bom izpostavljaj imen, ki v okviru magistrskih študijev ali specialnih nalog pripravljajo pomembna raziskovalna dela. Poprosili jih bomo, da o svojem delu spregovorijo sami v našem informativnem listu Lipnica. Podpora takšnim posameznikom je lahko simbolična tudi v tem, da na koncu odkupimo kakšen izvod njihovega dela ali sodelujemo pri pokrivanju stroškov študija, ki so v takšnih primerih dokaj veliki. Prepričan pa sem, da so vsake oblike podpore ti ljudje zelo veseli, naša želja pa je, da bi se tudi na tak način naša občina promovirala doma in v svetu. V ta sklop vsekakor sodijo tudi inovatorji, za katere pa moram zapisati, da nimam ustreznih podatkov, razen morda tistega, ki sem ga videl z lastnimi očmi v tovarni Pletilstvo v Prosenjakovcih, kjer so z zelo omejenimi možnostmi in pravzaprav brez velikih stroškov, verjetno tudi brez velikih nagrad, »fantje« izdelali lastno strojno opremo, ki pomeni veliko pridobitev za to podjetje.

INVESTICIJE

In nenazadnje je potrebno nekaj zapisati tudi o investicijskem delu v Občini Moravske Toplice v preteklem letu.

Vsekakor je bilo največ narejenega na tem področju v **Martjancih**, kjer so Martjančani ob dokaj veliki lastni udeležbi z zbiranjem sredstev in prek samoprispevka ter seveda s precejšnjimi sredstvi države prek vlog občine na različne javne razpise in z udeležbo občinskih sredstev dokončali projekt kanalizacije, uredili cesto in pločnike ter asfaltirali ceste v naselju, ki so bile neurejene. Poleg tega bodo še v tem mesecu predani v uporabo novi prostori zdravstvene postaje v Martjancih. Omeniti pa je potrebno tudi velik investicijski zaloga, ki ga izvaja martjanska župnija, to je Dom Sv. Martina, pri kateri so prav tako v največji meri udeleženi krajanji – župljani te župnije. Občinski delež pri tem objektu je majhen v obliki odpisa komunalnega prispevka, vendar je pomenil ob začetku gradnje pomembno olajšanje za vse, ki za to investicijo zbirajo sredstva.

V **Moravskih Toplicah** je poleg izgradnje Prekmurske vasi v okviru zdravilišča bilo največ vlagano v infrastrukturo: dokončanje kanalizacije po Ulici na bregu, preplastitev dela Dolge ulice s postavitvijo robnikov za pločnike, asfaltiranje vaških cest v zgornjem delu naselja – Sepova graba, Rumičev breg, obnova vaško-gasilskega doma v zgornjem delu naselja, ureditev že prej omenjenega parka pred cerkvijo s postavitvijo informativnega panoja. Dokončana pa so bila tudi dela v vrtcu. Sicer pa je v Moravskih Toplicah krajevna skupnost pripravila širok program nujnih investicij, predvsem na področju infrastrukture, v upanju, da bo v drugo samoprispevek uspel.

Naselje **Norsinci** je zaključilo z izgradnjo krajevnega vodovodnega omrežja in obnovitvijo vodovodnega zajetja. Pridobitev za ta kraj je tudi asfaltiranje ceste, turistične poti iz Moravskih Toplic. Opravljena pa so bila tudi nekatera vzdrževalna dela na vaških cestah, krajanji so s svojimi sredstvi tlakovali poti na pokopališču. V naselju pa se pripravljajo na največji projekt, to je kanalizacija.

V **Mlajtincih in Lukačevcih** je največja pridobitev seveda cestna povezava do Moravskih Toplic, na žalost pa ni uspel projekt kablanske televizije, ki bi ga bilo vredno ponov-

no vzeti iz arhiva in mogoče že v tej zimi omogočiti ljudem spremljanje kablanskega sistema. Sicer pa je v Lukačevcih bila spet aktivirana gramozna jama, iz katere je bila odpeljana velika količina gramozja tudi na cesto od Lukačevca do pokopališča, ki jo želijo krajanji v prihodnje modernizirati. Namen izkopa gramozja iz te jame pa je bil, predvsem ob zaključku eksploatacije, ta objekt nameniti športnemu ribištvu in s tem postaviti novo zanimivo turistično točko. Tako kot vsako leto do sedaj pa smo bili priča ponovne sanacije divjega odlagališča ob cesti Mlajtinci – Ivanci.

V **Tešanovcih** se pripravljamo na začetek gradnje kanalizacije, zato v letu 1997 ni bilo večjih vlaganj, če seveda odmislimo obnovo podružnične osnovne šole in sanacijska dela v tej šoli ter obnovitvena dela na vaško-gasilskem domu. Potrebno pa je omeniti tudi investicijska vlaganja, ki so povezana z usposobitvijo prostorov za »Čisto naravo« – javno komunalno podjetje. Gasilci so ponosni na novi avto – gasilski kombi za prevoz na različne prireditve. Tudi zasajena drevesa, hrasti, kostanji in lipe, so se dobro prijala.

V **Vučji Gomili** smo v letu 1997 nadaljevali z modernizacijo krajevnih cest po Kristovem oziroma Matajevem bregu proti Suhemu Vrhu – bodoča turistična pot in v bistvu postopno odplačevali obveznosti iz tega naslova iz prejšnjih let, ko je bila intenziteta gradnje vaških cest izjemno velika. Nekaj del pa je bilo opravljenih tudi pri dokončevanju objektov na igrišču malega nogometa. Dokaj velika sredstva (sicer v glavnem državna interventna sredstva) pa so bila porabljena za sanacijo plazov na cesti sredi vasi.

Na **Suhem Vrhu** smo nadaljevali s posodobitvijo krajevnih cest in skupaj s krajevno in vaško skupnostjo ter domačimi gasilci začeli sanacijo starega objekta, vaško-gasilskega doma ter do tretje gradbene faze končali prizidek doma.

V **Bogojini** je bil, kot je bilo že omenjeno, izveden prizidek k vrtcu, moderniziranih pa je bilo tudi nekaj odsekov krajevnih cest ter obnovljen vaško-gasilski dom. V decembru pa smo uspešno zaključili del kanalizacije pri osnovni šoli. Sicer pa se s

sprejetjem samoprispevka v Bogojini pripravljajo na dokončanje kanalizacije z izgradnjo čistilne naprave in pozneje tudi ureditev pločnikov.

Za **Filovce** velja, da so bila v letu 1997 opravljena precejšnja dela, predvsem zaključna dela na objektu ob nogometnem igrišču, ki je lepo zaokrožen v športni center in je uporaben za organizacijo večjih prireditev. V teku je popolna obnova vaško-gasilskega doma z ureditvijo sodobnih prostorov za vrtec in kulturno dvorano ter funkcionalnimi prostori za potrebe krajevnega skupnosti, turističnega in kulturnega ter gasilskega društva. Gasilec pa se je v minulem letu uresničila velika želja, saj so dobili moderno avtosticerno.

V **Ivancih** smo začeli z gradnjo kanalizacije, ki je v tem času dejansko v fazi dokončevanja primarnega omrežja v naselju, to je za vas Ivanci s samostojno čistilno napravo, ki bo zgrajena v naslednjem letu, seveda izjemno pomembna pridobitev.

Bukovničani so bili veseli dokončanja ceste proti Motvarjencem, prav tako pa so se začela velika dela pri pravi komasacije in pozneje tudi agromelioracije. Vaščani so z lastnim delom in ob pomoči občine obnovili vaško-gasilski dom in nadaljevali delo okrog vežice na pokopališču.

Foto: Jozef Polič

V naselju **Motvarjevci (Szentlászló)** je prav tako veliko novega: po obnovi knjižnice in vaško-gasilskega doma so krajanje zadovoljni z novo cesto, ki jim je skrajšala pot do občinskega središča ter predvsem v zimskem času, ko so dolge noči, s sodobno javno razsvetljavo. Zadovoljni pa so tudi s tem, da ni prišlo do nameravane preselitve farne prašičev. Dokončana je bila tudi revitalizacija potoka in obnovljen oziroma na novo zgrajen most čez Ratkovski potok, s čimer je bistveno zmanjšana nevarnost poplav.

V vasi **Pordašinci (Kisfalu)** je seveda za ljudi zelo pomembna pridobitev ulična razsvetljava in ureditev vodnega kanala za večje količine vode, ki so stalno ogrožale to območje. Sicer pa kraj želi v prihodnje obnoviti tudi leseni vaški zvonik, ki je posebnost tega območja.

V **Čikečki vasi (Csekefa)** smo skupaj z domačini obnovili cerkveno poslopje in zvonik, ki je bil v izjemno slabem stanju. Pripravljamo pa se še v tej zimi izvesti javno razsvetljavo.

V **Prosenjakovcih (Pártosfalva)** se je zgodila najpomembnejša zadeva v minulem letu v naši občini: odprtje mejnega prehoda z Republiko Madžarsko, ki pomeni nove možnosti za razvoj tega območja. Prav tako je bil dokončan nov gasilski dom in seveda najpomembnejša pridobitev za krajanje, to je modernizacija krajevnih cest.

V **Središču (Szerdahely)** je bila izvedena dolgo željena javna razsvetljava in obnovljen vaško-gasilski dom. Veliko pritiska, predvsem s strani svetnika Tibija Vöröša, pa je za začetek modernizacije 4 km dolge ceste med Središčem in Prosenjakovci. Cesta bo po sklepu občinskega sveta sanirana in usposobljena za normalni promet, seveda pa občina v tem trenutku nima sredstev za njeno asfaltiranje, zato bo potrebno vložiti veliko naporov za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna.

V **Ivanjševcih** so kot prednostno nalogo postavili posodobitev ceste proti Lončarovcem, kar je bilo tudi uresničeno. Poleg tega je bil s pomočjo krajanov obnovljen zvonik in delno obnovljen vaško-gasilski dom.

V **Lončarovcih** so prav tako kot v sosednji vasi imeli kot osnovno željo ureditev ceste proti Ivanjševcem, kar je končano. Hkrati pa so bile urejene nekatere vaške ceste.

V **Ratkovcih** v preteklem letu, razen dokončanja notranjih del v vaško-gasilskem domu, ni bilo večjih investicijskih posegov, saj ljudje zbirajo sredstva za obnovo oziroma modernizacijo vaških cest po dogovorjenem programu.

V **Kančevcih** smo uredili nekaj krajevnih cest, ki so zelo pomembne za posamezne dele tega raztresenega kraja. Sicer pa smo bili v Kančevcih prisotni tudi pri zaključnih delih pri izkopavanju arheoloških najdb v cerkvi in pri sanaciji cerkve.

Za **Ivanovce** je bilo pomembno predhodno leto, ko smo posodobili krajevno cesto, zato v letu 1997 ni bilo večjih vlaganj. Pripravljamo pa se na modernizacijo nekaj pomembnih odsekov krajevnih cest.

Za **Andrejce** je bila v preteklem letu najpomembnejša investicija ureditev okolice vaško-gasilskega doma in dokončanje mrliške vežice ter ureditev okolice pokopališča. Vse to je bilo izvedeno ob pomoči krajanov.

V **Sebeborcih** je bilo največ sredstev namenjenih dokončanju sekundarnega vodovodnega omrežja. Veliko pa so krajanje sami ob pomoči občine naredili pri ureditvi dveh športnih igrišč in objektov pri njih, kakor tudi pri začetku izgradnje kinološkega centra v občini. Krajanje, predvsem pa gasilci v Sebeborcih, so ponosni na novo avtocisterno. V gradnji je tudi prizidek k obstoječemu vaško-gasilskemu domu.

Foto: Iztok Poljak

V **Berkovcih** smo obnovili vaško-gasilski dom, prav tako pa usposobili cesto oziroma turistično pot mimo Časarovega mлина proti Selu.

V **Selu** smo dokončali z velikimi vlaganji v prvo fazo posodobitve krajevnih cest. Pripravljamo pa se na nadaljevanje posodobitve krajevnih cest, ki jih je, mimogrede rečeno, toliko kot v kakem večjem mestu. Urejeno je bilo tudi parkirišče pri rotundi, precej dela je bilo opravljenega pri športnem centru in pri vaško-gasilskem domu.

V **Fokovcih** smo skupaj s krajanje rešili pred propadom zgradbo na pokopališču z zvonikom in posodobili cesto proti Ratkovcem na Votkov breg. Precej vlaganj je bilo tudi v okviru dokončanja del v vrtcu in vzdrževalnih delih na šoli.

V **Krncih** smo uspeli modernizirati najpomembnejšo krajevno cesto proti Bokračem in zaključili dela pri ureditvi ceste proti pokopališču.

SKRB ZA ZDRAVO PITNO VODO

Opravili smo tudi raziskavo področij nahajališč pitne vode na terenu celotne občine. Glede na velik problem s prisotnostjo škodljivih snovi v vodnih zajetjih Mlajtinci, Tešanovci, Norsinci, Martjanci in Ivanci smo začeli s poskusnim črpanjem na novi vrtini v Mlajtincih. Prvi rezultati črpanja so vzpodbudni – ali lahko s tem že govorimo o lastnem občinskem vodovodu, bodo pa pokazale nadaljnje raziskave, ki že potekajo.

Samo na podlagi navedenih podatkov o investicijah, v kar pa niso vključena vzdrževalna dela, je možno zaključiti, da nam v občini ni bil dolgčas.

O DELU OBČINSKEGA SVETA IN UPRAVE

Čeprav to ni moja naloga, lahko zapišem, da je v letu 1997 občinski svet predvsem nadaljeval z maratonskimi sejami. Zdi se mi, da je po osmih urah dela v službi vsakemu svetniku, pa tudi meni, ki na večini sej ostajam do konca, težko aktivno sodelovati in celo odločati o pomembnih zadevah. Vsekakor upam, da bodo v prihodnje seje skrajšane vsaj na štiri normalne ure. Na občinskem svetu je bilo sicer sprejetih veliko sklepov in odlokov, pri tem pa so bile nekatere razprave take, da na občinski svet ne sodijo, ali vsaj ne na način, kot so se dejansko pojavljale.

Med pomembnimi odločitvami, ki bodo vplivale na življenje v prihodnosti so vsekakor: odlok o ustanovitvi javnega vzgojnoizobraževalnega zavoda dvojezične osnovne šole Prosenjakovci, sklep o povprečni gradbeni ceni in povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v Občini Moravske Toplice za leto 1997, sklep o višini komunalnega prispevka v Občini Moravske Toplice, odlok o občinskih upravnih taksah, odlok o ustanovitvi javnega komunalnega podjetja Čista narava d.o.o., srednjeročni plan investicij v Občini Moravske Toplice do leta 2002, odlok o davku od premoženja, odlok o priznanjih in nagradi Občine Moravske Toplice in odlok o odvajanju in čiščenju komunalnih odpadnih in padavinskih voda.

Bil pa je sprejet tudi, kot vsako leto, občinski proračun, ki je najpomembnejši akt, s katerim se zagotavljajo sredstva za financiranje nalog v okviru javnega sektorja v občini.

Občinski svet pa ni uspel sprejeti nekaterih odlokov, s katerimi bi zagotovil nujna dodatna sredstva za financiranje investicijskih potreb na področju komunale.

Sicer pa se je na občini veliko dogajalo in lahko zapišem, da je del občine, ki pripada moji funkciji – to je uprava – svoje delo dobro opravil. Razpršenost zadev v naši občini, ki jih je potrebno opraviti, je tako velika, da se preprosto včasih vseh stvari ne da pravočasno opraviti, ali povedano drugače, po želji tistega, ki bi to hotel.

PRIZNANJA, OBLETNICE

Za kroniko je nujno, da zapišem še enkrat, da so bila ob občinskem prazniku, ki smo ga to leto praznovali prvič, podeljena občinska priznanja in nagrade. Ob tej priložnosti so jih prejeli: gospod Jože Kuhar iz Moravskih Toplic je bil proglašen za častnega občana naše občine, gospod Štefan Čigut iz Noršinec je prejel občinsko nagrado, gospod Milan Varga iz Filovec, Nogometni klub Čarda iz Martjanec in Prostovoljno gasilsko društvo Sebeborci so prejeli priznanja občine, Zdravilišče Moravske Toplice pa je prejelo veliko zahvalno listino.

Leto pa je minilo tudi v znaku obletnic, kot so bile 70-letnica Prostovoljnega gasilskega društva Bukovnica in Prostovoljnega gasilskega društva Moravci ter 25-letnica Nogometna kluba Čarda in 20-letnica Nogometnega kluba Tešanovci. Uspešno delovanje so primerno proslavili in dali priznanja svojim dolgoletnim zaslužnim članom.

NEURESNIČENI CILJI

So pa tudi cilji, ki jih nismo uspeli uresničiti, vendar o teh ob drugi priložnosti, saj je vsaka taka neuresničena želja morda prej stvar objektivnih materialnih in ostalih okoliščin kot dejanskega pomanjkanja občutka odgovornosti za te stvari. V to vrsto vsekakor sodi želja po lastni tržnici in še kaj...

TRETJE LETO MANDATA

In kakšen je moj osebni občutek ob koncu tretjega leta v mandatu?

Moram vsekakor zapisati, da sem se zavzemal za vse tisto, kar se mi zdi, da bogati naše okolje, ga lepšuje in ohranja čistega. Veliko energije (žena mi pravi, da preveč) in volje sem v preteklem letu vlagal v to, da pomagam slehernemu našemu občanu oziroma naselju pri reševanju njegovih ali njihovih osebnih ali širših problemov in potreb. Bil sem tako rekoč na vsaki prireditvi, ki so jo organizirala različna društva in organizacije, na nešteto sestankih in sejah v vsakem od naših krajev, predvsem z namenom, da skupaj in na kraju samem rešimo posamezni – navidezno majhen, za ljudi, ki tam živijo in jih to prizadeva pa dovolj velik – problem. Opravil pa sem tudi nešteto pogovorov, itd. Veliko tega mi je oziroma nam je uspelo skupaj ustvariti, nekatere stvari pa rešujemo in upam, da bomo v okviru dogovorjenih rokov in v skladu z objektivnimi možnostmi tudi za te naši rešitve v prihodnje. Imam občutek, da ljudje, predvsem naši občani, ki prihajajo v stik z mano, ta

moja prizadevanja v veliki večini podpirajo, in hvaležen sem jim za takšen odnos. So pa tudi posamezniki, ki me na veliko kritizirajo, blatijo, žalijo in predvsem obravnavajo kot dežurnega krivca za vse, kar mislijo, da ni narejeno oziroma ni narejeno po njihovi volji. Vendar pa so to velikokrat ali skoraj vedno ljudje, ki se sami niti najmanj ne vključujejo v reševanje katerega koli problema. Za to, da bi predlagali rešitve, pa nimajo ne dovolj volje ne poguma in še kaj. Nisem človek maščevanja in zamer, ker gledam predvsem v prihodnost, zato se mi ljudje, ki so ponavadi skregani sami s sabo, prej smilijo, kot pa jih jemljem za svoje sovražnike. V glavnem pa v takem primeru vedno ravnam po bibličnem izročilu »Ti mene s kamnom – jaz tebe s kruhom.«

NAJLEPŠE ŽELJE

To kronologijo bi rad končal z željo, da se imate ob praznovanju letošnjih božičnih in novoletnih praznikov lepo, če ste koline že opravili ali pa ste ravnokar pri njih, pa Vam zaželim veliko dobrega teka ter s kupico dobrega vina nazdravim na zdravo in srečno ter veselo leto 1998.

Feri CIPOT, župan

ŠPORTNIKI OBČINE – DRUGIČ

Komisija za izbiro športnika in ekipe leta pri Občinski športni zvezi je tudi letos razpisala natečaj za najboljšega športnika in najboljše športne kolektive v občini za leto 1997. Dokaj široka razvejanost športnih aktivnosti se je odrazila tudi v številu predlogov za izbor najboljšega.

Izide bo komisija razglasila na posebni prireditvi. Naj spomnimo, da so v letu 1996 so naslove osvojili:

Šole: OŠ Bogojina

Ekipe: Strelska družina Sebeborci

Pionirji: Slavko Miholič

Mladinci: Dejan Gomboc

Člani: Geza Grabar

KLUB LJUBITELJEV NEMŠKIH OVČARJEV »TERMAL« VUČJA GOMILA

Klub ljubiteljev nemških ovčarjev »Termal« deluje aktivno na območju Občine Moravske Toplice. Naši cilji so, da ljudem predstavimo pasmo nemškega ovčarja, ki je vsestransko uporaben pes. Imamo svoj poligon v Vučji Gomili, ki smo si ga uredili in ga še urejamo z lastnimi prispevki in delom.

Organiziramo šolanje psov, prirejamo izpite šolanih psov, predavanja o vzreji, prehrani in negi psov med člani kluba. Povabijo pa nas tudi na različne prikaze šolanih psov po Prekmurju – med drugim smo bili tudi na Mednarodni razstavi psov v Lendavi. Udeležujemo se lepotnih razstav po vsej Sloveniji in tudi v tujini, kjer dosegamo vidne rezultate. Ponosni pa smo, da te rezultate dosegamo s psi in psicami domače psarne BELL – MURR. V klubu damo tudi dosti na strokovni kader, zato smo mlademu kinologu omogočili, da se je udeležil markerskega izpita in ga tudi opravil, tako da lahko markira na društvenih izpiti in različnih prireditvah.

Vse dodatne informacije lahko dobite vsako nedeljo v časom tečaja v dopoldanskem času na poligonu kluba v Vučji Gomili.

Kinološki pozdrav!

Granfol

Mali nogomet

MEDOBČINSKA LIGA M. SOBOTA (trava)

V najkvalitetnejši (A) skupini medobčinske soboške lige na travi nastopata ekipi KMN Sebeborci in KMN Norsinci.

KMN Sebeborci so v jesenskem delu na 11 nastopih zbrali 15 točk (4 zmage, 3 neodločeni izidi in 4 porazi) in se uvrstili na sedmo mesto prvenstvene razpredelnice (razlika v zadetkih 21:18).

Ekipa **KMN Norsinci** je zasedla 8 mesto s 14 točkami (3 zmage, 5 remijev, 3 porazi, razlika v zadetkih 12:18).

V skupini B nastopa **KMN Mlajtinci**. Z 21 točkami iz 13 tekem so na koncu jesenskega dela zasedli sedmo mesto (6 zmag, 3 remiji, 4 porazi, razlika v zadetkih 27:25).

ROKOBORCA MIHOLIČ ODLIČNA

Odlična rokoborca v grško-rimskem slogu Slavko in Roman Miholič iz Čikečke vasi nadaljujeta tudi v jesenskih mesecih z odličnimi nastopi.

Potem, ko je Slavko na evropskem kadetskem prvenstvu v Mariboru osvojil odlično 7. mesto, je tudi v novembru in decembru dokazal, da je v odlični formi. Tako je na mednarodnem rokoborskem turnirju osvojil 2. mesto; vse bolj pa se uveljavlja tudi njegov mlajši brat Roman, saj se je na kar treh mednarodnih rokoborskih turnirjih uvrstil med najboljše: v kategoriji do 38 kilogramov je v Lenartu in Ljutomeru osvojil 1. mesto, v Prostejovu na Češkem pa je bil drugi. Tam je Slavko Miholič pri kadetih osvojil 3. mesto.

PREGLED NOGOMETNIH TEKMOVANJ jesen '97

NK ČARDA DRUGA V 1. MEDOBČINSKI LIGI M. SOBOTA

Članska ekipa **NK Čarda iz Martjanec** se je v tekmovalni sezoni 1997/98 vrnila v prvo medobčinsko ligo Murska Sobota in se pod vodstvom trenerja Bojana Malačiča uspešno potegovala za sam vrh prvenstvene tabele. Če v zadnjem kolu ne bi na svojem igrišču doživela poraza 0:2 proti Lesoplastu iz Križevca, bi ji uspel »veliki met« – osvojitve naslova prvaka v jesenskem delu tekmovanja. V 11 tekmah so sedemkrat zmagali, eno tekmo odigrali neodločeno, tri tekme so izgubili. Tako so osvojili 22

točk ob razmerju v zadetkih 31:14.

Kristijan Kerec je dosegel 22 zadetkov in si s Kovačem, igralcem Rome, deli prvo mesto na listi strelcev. **Robert Titan** je z 10 zadetki tretji strelec jesenskega dela.

Uspešno je v svoji konkurenci (medobčinska mladinska liga) nastopila tudi **mladinska ekipa NK Čarde** (trener Koloman Pintarič), ki je v svoji konkurenci zasedla tretje mesto s 25 točkami (8 zmag, en neodločen izid in 3 porazi) in razmerjem v golih 61:23 (61 zadetkov je največ v tej ligi).

2. MEDOBČINSKA LIGA MURSKA SOBOTA

V tej ligi nastopajo tudi štiri moštva iz naše občine. Igrajo po dvokrožnem sistemu.

Igralci **NK Prosenjakovci** so v jesenskem delu pristali na vrhu razpredelnice s 30 točkami.

Prosenjakovci	12	10	0	2	39:13	30
Hodoš	12	9	1	2	42:18	28
Grad	12	7	1	4	43:24	22
Šalovci	12	5	2	5	30:33	17
Tešanovci	12	5	1	6	29:36	16
Rotunda	12	2	1	9	24:54	7
Bogojina	12	1	0	11	23:52	3

Mali nogomet

OBČINSKA LIGA – MORAVSKE TOPLICE

Končano je tekmovanje v občinski ligi, kjer tekmuje šest klubov. Občinski prvak je ekipa **KMN Prosenjakovci**, ki je v zadnjem krogu v gosteh premagala Ivance s 3:2.

Prosenjakovci	27
Ivanci	20
Vrelec	17
Filovci	13
Sebeborci	9
Vučja Gomila	0

KMN Prosenjakovci - jesenski prvak občinske lige

Bogojina REFERENDUM JE USPEL

KRATKO POROČILO

- v volilni imenik je bilo vpisanih 488 volilnih upravičencev;
- glasovanja se je udeležilo 387 volilcev ali 79,3 %;
- za uvedbo krajevnega samopriskpevka je glasovalo 255 volilcev ali 65,89 %;
- proti krajevnemu samopriskpevku je glasovalo 125 volilcev ali 32,30 %;
- neveljavnih glasovnic je bilo 7 ali 1,81 %.

Člani vaškega in volilnega odbora se zahvaljujemo vsem vaščanom – volilcem vasi Bogojina, ki ste se v nedeljo, 23. novembra, v dokaj velikem številu udeležili referenduma za krajevni samopriskpevek in ga tudi izglasovali!

Posebej prisrčno se zahvaljujemo vsem tistim vaščanom, ki ste glasovali ZA samopriskpevek, saj ste s tako vašo odločitvijo podprli naša skupna prizadevanja, da bi bil naš kraj, ki bo v letu 1998 praznoval 790-letnico prvega zapisa svojega imena, v prihodnje še lepši in še bolj urejen, kot je danes. Le če bo tak, se bomo lahko z njim ponašali, v njem radi delali in živeli.

Vaški odbor Bogojina, volilni odbor Bogojina

KUHARSKI TEČAJ CILKE SUKIČ

Sredi januarja 1998 se bo pričel kuharski tečaj, ki ga bo vodila ga. **Cilka Sukič**.

Prijavite se lahko v Turistično informativnem uradu v občinski zgradbi ali po telefonu 48 920.

PIREDITVE

V občinskem razstavišču slike, risbe in kipe razstavlja **Sandi in Štefan Červek**.

Gostinstvo: Gostišče-Penzion Šinjur Martjanci ŠE ENO POMEMBNO PRIZNANJE

V oktobru so se slovenski gostinci zbrali v Termah Čatež na 44. gostinsko-turističnem zboru. Na prireditvi »Gostilne vabijo« je bilo prekmursko omizje najštevilčnejše (iz naše občine sta sodelovala Gostilna K rotundi (Grabar, Selo) in Gostišče Šinjur (Maučec, Martjanci).

Eno od treh priznanj za kakovost gostinske ponudbe, ki jih vsako leto podeljuje sekcija za gostinstvo in turizem pri Obrtni zbornici Slovenije, je tokrat prejelo Gostišče-Penzion Šinjur (Franc in Jolanka Maučec) iz Martjanec.

V utemeljitvi beremo, da se je penzion, ki praznuje 100-letno tradicijo družinskega gostinstva, razvil iz podeželske krčme v sodobno gostišče, ki lahko v lepo urejenih prostorih sprejme do 200 gostov... v svoji gostinski ponudbi pa ohranja tradicijo prekmurske kulinarike.

Šinjurorov pogrinjek »Ob izidu Martjanske pesmarice«

LUSTRACIJA

– Ati, je lustracija isto kot ilustracija?

–Ni, sinek, isto ni, je pa vseeno odlična ilustracija.

Krajevna skupnost Prosenjakovci

z naselji

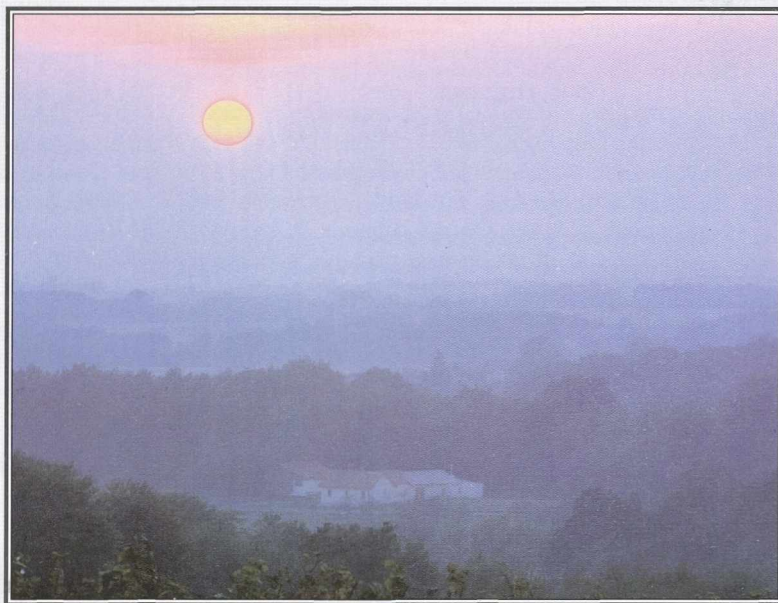
Prosenjakovci, Berkovci, Čikečka vas, Ivanjševci, Pordašinci in Središče želi vsem svojim krajanom vesele božične praznike in srečno novo leto 1998

A Pártosfalv-i Helyi Közösség,

Pártosfalva, Berkovci, Csekefa, Ivanjševci, Kisfalu és Szerdahely falvakkal, valamennyi polgárának kíván boldog

Karácsonyi ünnepket és szerencsés 1998-as Új évet

FOTOGALERIJA

Jože Pojbič: POKRAJINA, 1997

Informativni list Lipnica izdaja občina Moravske Toplice, zanjo odgovarja Franc Cipot, župan • uredil: Ludvik Sočič • prelom in fotoliti: Atelje Antolin • tisk: Solidarnost, december 1997 • Lipnica ni naprodaj – vsako gospodinjstvo v občini jo dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu občine, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice, tel.: (069) 48-765, 48-810, 48-820, 38-500; faks: 38-502. Osnovne podatke o občini najdete na Internetu na naslovu: <http://www2.arnes.si/~msomt1/>